

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **B. V.**, zastoupen opatrovníkem JUDr. Ladislavem Koženým, advokátem se sídlem Sladkovského 13, Kolín, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, o nejasném návrhu na zahájení řízení, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 4. 2018, č. j. 43 A 20/2018 - 10,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému opatrovníkovi žalobce JUDr. Ladislavu Koženému, advokátovi se sídlem Sladkovského 13, Kolín, **se přiznává** odměna ve výši **800 Kč**, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

[1] Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) byla dne 15. 2. 2018 doručena nesrozumitelná žaloba žalobce. Krajský soud proto usnesením ze dne 19. 2. 2018 žalobce vyzval, aby ve stanovené lhůtě odstranil nedostatky, které byly vyjmenovány ve výroku rozhodnutí. Žalobce v podání ze dne 28. 2. 2018 pouze požádal o bezplatné přidělení právní pomoci, zdůvodnění však nebylo srozumitelné.

[2] Krajský soud výrokem č. I. usnesení ze dne 3. 4. 2018, č. j. 43 A 20/2018 - 10, (dále „napadené usnesení“) rozhodl, že žalobci se ustanovuje opatrovník pro řízení JUDr. Ladislav Kožený, advokát se sídlem Sladkovského 13, Kolín a výrokem č. II rozhodl, že návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení se zamítá. V odůvodnění krajský soud uvedl, že u Okresního soudu v Kutné Hoře bylo vedeno řízení pod sp. zn. Nc 5324/2015 ve věcech svéprávnosti a opatrovnictví týkající se žalobce. Okresní soud v něm zamítl návrh Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na omezení svéprávnosti žalobce na základě znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, z odvětví psychiatrie ze dne 12. 8. 2017. Soud rozhodnutí odůvodnil tím, že podle znaleckého posudku žalobce netrpí duševní chorobou, ale smíšenou poruchou osobnosti s paranoidními a kverulačními rysy. Tato porucha osobnosti je trvalého rázu a neléčitelná, nijak nesnižuje rozpoznávací schopnosti žalobce, maximálně nepodstatnou měrou může snižovat jeho ovládací schopnosti a neovlivňuje jeho schopnost právně jednat. Okresní soud uzavřel, že žalobce netrpí duševní poruchou, v důsledku níž by byla jeho schopnost právně jednat omezena. Žalobce je schopen postarat se o vlastní záležitosti, aniž by mu hrozila závažná újma.

[3] Krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení konstatoval, že žalobce byl výše zmíněným rozhodnutím okresního soudu shledán schopným právně jednat, má tedy i plnou procesní způsobilost [§ 33 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], tj. může samostatně činit v řízení všechny procesní úkony. Žalobci nelze upřít, že je obeznámen se svými procesními právy, např. v návaznosti na výzvu soudu k odstranění vad návrhu na zahájení řízení přiléhavě požádal o ustanovení advokáta. To ostatně odpovídá zjištěním uvedeným ve znaleckém posudku, podle něhož má žalobce plně zachovalé rozpoznávací i ovládací schopnosti, je schopný právně jednat. K účinné ochraně jeho práv je třeba žalobci ustanovit opatrovníka pro řízení, neboť není v projednávané věci zastoupen a z podání adresovaných soudu je patrné, že mu činí značné potíže srozumitelně vyjádřit, čeho se domáhá, a to přestože byl soudem v tomto ohledu poučen. Žalobce se v podáních vyjadřuje pomocí zkratek, slovní projev je pouze heslovitý, působí vnitřně rozporně a pro soud nedává žádný rozumný smysl. Písemný projev posuzovaného je odrazem příznaků paranoidní poruchy osobnosti, žalobce je schopen náhledu na obsah svých podání a účel řízení. Porucha osobnosti má tedy vliv na postulační schopnost žalobce. Jelikož žalobce nebyl schopen srozumitelným způsobem popsat podstatu věci, v níž podal návrh na zahájení řízení, a to ani po poučení ze strany soudu, dospěl krajský soud k závěru, že je třeba mu ustanovit opatrovníka, aby v řízení neutrpěl újmu tím, že není schopen srozumitelným způsobem odstranit vady návrhu.

[4] V řízení před okresním soudem byl žalobce zastoupen jakožto opatrovníkem pro řízení advokátem JUDr. Ladislavem Koženým. JUDr. Ladislav Kožený je již z předchozího řízení obeznámen s osobními i právními poměry žalobce. Vzhledem k okolnostem, za nichž proběhlo vyšetření žalobce ze strany soudního znalce, je zřejmé, že žalobce má k JUDr. Ladislavu Koženému důvěru. Krajský soud proto ustanovil žalobci podle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) opatrovníkem pro řízení právě JUDr. Ladislava Koženého. Návrh na ustanovení zástupce, který je součástí návrhu na zahájení řízení ze dne 7. 2. 2018 a dále podání ze dne 27. 2. 2018, krajský soud zamítl, neboť v situaci, kdy je současně

žalobci ustanoven opatrovníkem advokát, není splněna podmínka nezbytnosti zastoupení k ochraně práv žalobce (§ 35 odst. 9 s. ř. s.).

[5] Proti výroku II. tohoto usnesení (zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce) žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní brojí kasační stížností. Požaduje změnit výrok II. tak, že se jeho požadavku vyhovuje. Zbytek kasační stížnosti je nesrozumitelný. Nejvyšší správní soud usnesením stěžovatele vyzval, aby prostřednictvím svého opatrovníka doplnil kasační stížnost o důvody, pro které napadá označené usnesení, a stanovil mu k tomu lhůtu jednoho měsíce od doručení usnesení. Stěžovatel poté namítl podjatost soudců 5. a 6. senátu. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 31. 5. 2018, č. j. Nao 116/2018 - 23, rozhodl, že soudci 6. senátu nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 6 as 131/2018.
[6] Nejvyšší správní soud obdržel dne 10. 5. 2018 doplnění kasační stížnosti stěžovatele. Na základě zvláštní žádosti stěžovatele je v doplnění nejprve podání obsahově totožné s podanou kasační stížností z 9. 4. 2018, s tím rozdílem, že všechny zkratky jsou nyní rozepsány tak, aby bylo podání srozumitelnější. Podání však nesměřuje do napadeného výroku a jeho obsah proto soud nyní nerekapituloval. Stěžovatel dále v doplnění kasační stížnosti namítá nesprávné posouzení právní otázky soudem. Podle stěžovatele měla být věc správně posouzena tak, že zástupce z řad advokátů se žalobci ustanovuje, neboť zatímco opatrovník jedná samostatně, právní zástupce jedná dle pokynů zastoupené osoby. Základním problémem řízení je otázka, zda postavení účastníka, kterému byl ustanoven opatrovník dle § 29 odst. 1 o. s. ř., je stejné jako postavení účastníka, kterému byl ustanoven zástupce dle § 30 odst. 1 o. s. ř. I když postavení opatrovníka dle § 29 odst. 1 o. s. ř. je stejné jako postavení zástupce dle § 30 odst. 1 o. s. ř., postavení takto zastoupeného účastníka je rozdílné. Při ustanovení zástupce má účastník možnost dále činit všechny úkony, oproti tomu opatrovník je ustanoven účastníkovi, který nemůže před soudem samostatně jednat. Při ustanovení opatrovníka by soud vlastně neměl s účastníkem jednat, a navíc se jedná o osobu určenou soudem, k níž nemá možnost účastník vznést námitky. Stěžovateli byl ustanoven opatrovník, přesto že pro to nebyly splněny podmínky. S ohledem na to, že v řízení před Okresním soudem v Kutné Hoře bylo zjištěno, že nejsou dány podmínky k omezení svéprávnosti a opatrovnictví, je zřejmé, že nebyly dány ani důvody pro ustanovení opatrovníka v řízení před krajským soudem. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud vydal rozhodnutí, že napadené usnesení se ve všech výrocích ruší a věc se vrací krajskému soudu k dalšímu řízení, nebo napadené usnesení se mění tak, že návrhu žalobce na ustanovení právního zástupce se vyhovuje.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[8] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž kasační soud nepožadoval.

[9] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a násl. s. ř. s.

[10] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[11] Podle § 29 odst. 3 o. s. ř., jenž se použije s ohledem na § 64 s. ř. s. i v soudním řízení správním, může předseda senátu, pokud neučiní jiná opatření, ustanovit opatrovníka také účastníku, který není schopen srozumitelně se vyjadřovat.

[12] Účelem institutu opatrovníka je zabezpečení ochrany práv účastníka řízení, který se řízení nemůže zúčastnit nebo nemůže realizovat svá práva a povinnosti, případně je není schopen realizovat řádně. Institut opatrovníka nemá směřovat proti účastníkovi řízení; jeho smyslem je účastníka řízení chránit. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2014, č. j. 6 Azs 25/2013 – 38) Dle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. lze ustanovit opatrovníka též účastníku řízení, jemuž jeho abnormální psychické vlastnosti neumožňují svá práva před soudem plnohodnotně obhajovat, a to i přesto, že u něho ke zbavení způsobilosti k právním úkonům nedošlo (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2008, sp. zn. III. ÚS 2951/07).

[13] Podle § 31 odst. 1 o. s. ř. platí, že „[u]*stanovený opatrovník nebo jiný zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci*.“ Podle § 31 odst. 2 o. s. ř., „[b]*yl-li opatrovníkem nebo jiným zástupcem ustanoven advokát, má stejné postavení jako advokát, jemuž účastník udělil plnou moc*.“ Z ustanovení § 31 o. s. ř. tak vyplývá, že mezi ustanoveným opatrovníkem a ustanoveným zástupcem není žádný rozdíl.

[14] V rozsudku ze dne 10. 2. 2011, č. j. 4 Ads 129/2010 - 164, Nejvyšší správní soud vysvětlil, že institut opatrovníka má specifický charakter, a to zejména institut opatrovníka, který byl ustanoven osobě trpící duševní poruchou. Ochrana zájmů účastníka řízení, jemuž byl ustanoven opatrovník z řad advokátů, logicky musí mít přednost před instituty zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (povinnost advokáta realizovat pokyny klienta). V opačném případě by mohl být zmařen základní účel, pro který byl opatrovník ustanoven, neboť účastník řízení trpící duševní poruchou by mohl udělit svému opatrovníkovi například pokyn ke zpětvzetí žaloby, aniž by si uvědomil význam takového úkonu. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že advokát ustanovený do funkce opatrovníka osoby, která je stižena duševní poruchou, jež jí nikoliv jen po přechodnou dobu brání v účasti na řízení, není povinen realizovat veškeré pokyny, které mu tato osoba udělila. To však advokáta ve funkci opatrovníka nezbavuje povinnosti tyto pokyny vyslechnout a uvážit, zda jejich realizace je či není v souladu se zájmy opatrovaného.

[15] Na rozdíl od citované věci stěžovatel netrpí duševní poruchou, v důsledku níž by byla jeho schopnost právně jednat omezena. Z ničeho tak neplyne, že by ustanovený opatrovník měl mít v posuzovaném případě odlišné postavení od ustanoveného zástupce,

resp. že by nemohl jednat dle pokynů stěžovatele. K námitce, že při ustanovení opatrovníka by soud vlastně neměl s účastníkem jednat, Nejvyšší správní soud poukazuje na § 50b odst. 4 písm. d) o. s. ř., dle něhož se písemnost doručuje rovněž účastníku, byl-li účastníku ustanoven opatrovník proto, že není schopen se srozumitelně vyjadřovat. Není tak pravdou, že by soud v tomto případě s účastníkem vůbec nejednal. K námitce, že nebyly dány důvody pro ustanovení opatrovníka, Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud pečlivě zdůvodnil, proč přistoupil k ustanovení opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř., a k rozhodnutí si opatřil relevantní podklady, v tomto ohledu soud neshledal žádné pochybení. Skutečnost, že nejsou dány podmínky k omezení svéprávnosti, neznamená, že by nemohl být dán důvod pro ustanovení opatrovníka z důvodu, že účastník není schopen srozumitelně se vyjadřovat. Stěžovatel také naznačil, že v případě ustanovení opatrovníka se jedná o osobu určenou soudem, k níž nemá možnost účastník vznést námitky. Krajský soud však vybral osobu opatrovníka i s ohledem na zjištění, že žalobce má k JUDr. Ladislavu Koženému důvěru. Tento závěr nyní stěžovatel nezpochybnil. Vzhledem k tomu, že ustanovený opatrovník je současně i advokátem, stěžovateli rozhodnutím soudu nemohla vzniknout žádná újma.

[16] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal kasační námitky důvodnými a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[17] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

[18] Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen opatrovníkem. Náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 140 odst. 2 o. s. ř., § 64 a § 120 s. ř. s.). Podle § 9 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), se v tomto případě za tarifní hodnotu považuje částka 1000 Kč a sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby tak činí 500 Kč. Odměna soudem ustanoveného opatrovníka JUDr. Koženého, advokáta, byla stanovena za jeden úkon právní služby, konkrétně písemné podání soudu týkající se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. d) této vyhlášky, a režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 300 Kč, celkem tedy 800 Kč. Soud nepřiznal odměnu za dva úkony, jak žádal ustanovený opatrovník, neboť o odměně za úkon převzetí věci rozhodne krajský soud v dalším řízení. Ustanovený opatrovník nedoložil, že by byl plátcem DPH. Opatrovníku stěžovatele tak bude vyplacena částka ve výši 800 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. července 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu